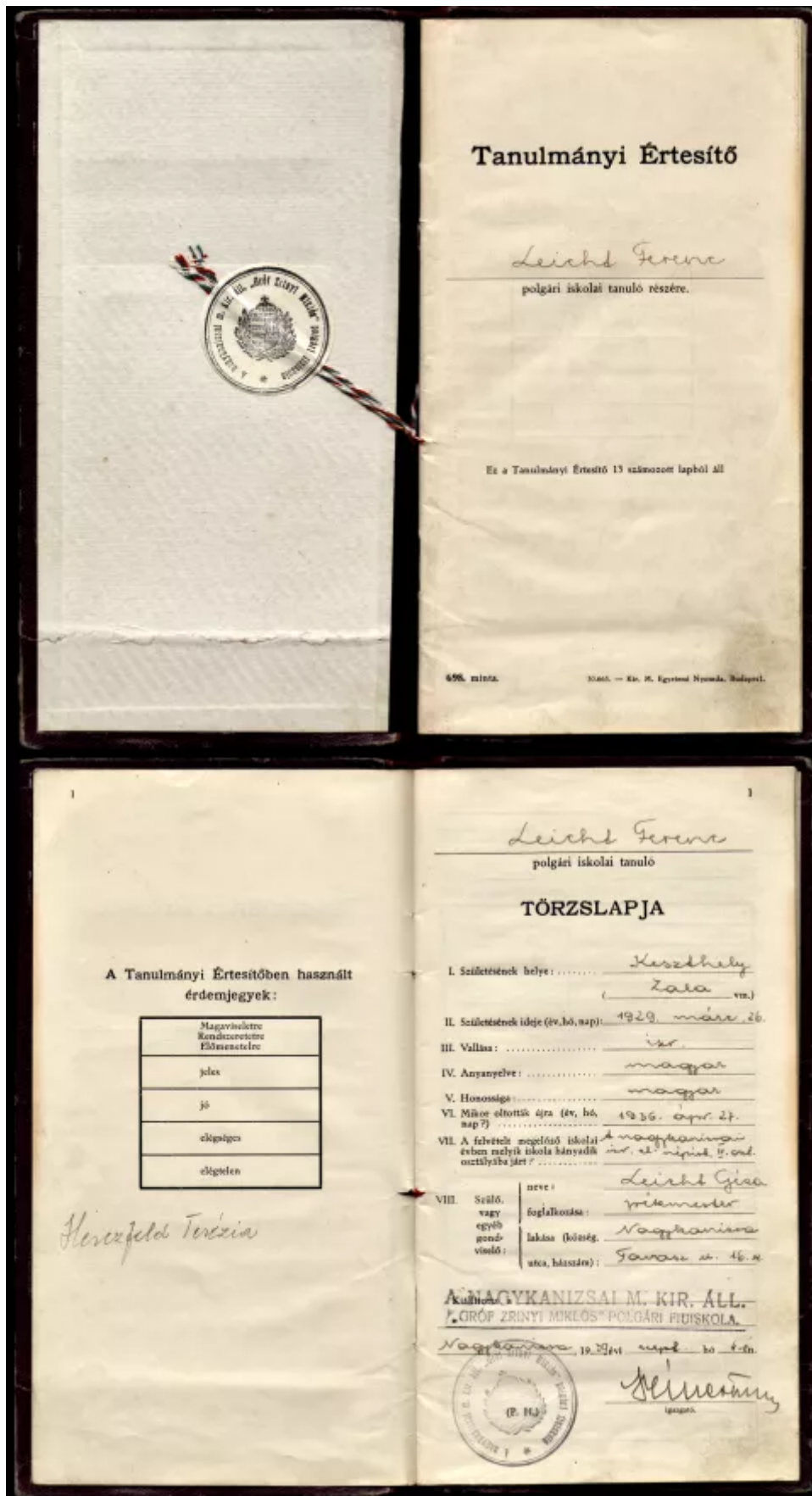

Leicht Ferenc Polgári Iskolai Értesítője

Ez az én polgári iskolai tanulmányi értesítőm 1939-ből.

1939-ben, tíz évesen jelentkeztem a piarista gimnáziumba, Nagykanizsán. Öt zsidó gyereket fölvettek, engem hatodikként már nem. Ez túlbuzgalom volt a részükről, mert a zsidótörvény [lásd: zsidótörvények Magyarországon] akkor csak a főiskolán korlátozta a felvehetőket számát, és ezt soha nem bocsátottam meg nekik.

A Zrínyi Miklós polgári fiúiskolában az osztályfőnököm Arató Gizella volt -- legyen egészséges, ha él, és áldott az emléke, ha meghalt --, egy antik bakfis -- egy huszonhat éves, férjezetlen nőt már öreglánynak tartottak --, a legszigorúbb tanárnő az iskolában. Hihetetlen szigorú volt, magyart, németet tanított, és keményen forszírozta mindkettőt, nyelvtannal, írással, olvasással, mindennel. Akkor még az iskolában ajánlott nevelési módszer volt, hogy megverték a gyereket. Nádpálcával vagy mogyorófa pálcával, ami olyan vastag volt, mint a hüvelykujjam. És annak ellenére, hogy az egyik legjobb voltam magyarból és németből -- a zsidó iskolában második elemitől kezdve tanultunk már németül --, rendszeresen elfenekelt, ha tévedtem. Egyébként nem volt antiszemita, ha valaki valamiben tévedett, válogatás nélkül mindenkit úgy megvert, mint szódás a lovát.

A polgáriiban már leventébe jártak a gyerekek, és nekünk sárga szalagos "leventébe" kellett járni [lásd: levente-mozgalom]. A leventeség hetente kétszer, tanítás utáni kötelező különfoglalkozás volt, de csak a keresztényeknek. Zsidókat nem vettek fel, és noha percre ugyanannyit dolgoztunk, mint amennyit gyakorlatoztak a leventék, minket úgy hívtak, hogy "kisegítő előképzős ifjak". Munkaszolgálatosságra készítettek föl. A város közepén kiröhögtek minket, amikor szemetet lapátoltunk, söpörtünk, meg mit tudom én. De engem ez nem igazán zsenírozott, mert én a város végi péknek voltam a fia, ki ismert engem a kuncsaftjainkon kívül? Akik meg ismertek -- mondjuk, akiknek én hordtam ki a zsömlét reggelenként --, azoknak meg eszükbe se jutott, hogy kinevessenek. De ott volt velem együtt egy csomó jó módú, kimondottan gazdag zsidó család gyereke, például a város leggazdagabb ügyvédjének a fia is, akiket élvezettel csúfoltak ki. A cserkészlet az nem volt kötelező, de zsidót cserkésznek sem vettek fel soha. Pedig azt szívesebben csináltam volna.

A polgári iskolában a tanárok nagy része is keményen antiszemita volt, tisztelet a kivételnek. Például a honvédelmi ismeretekből messze a legjobb voltam, egyesem volt, akkor fordítva volt az osztályzás. El tudtam mondani az összes marhaságot, ami abban a könyvben volt, és sok-sok hülyeség volt benne. A tanár meg azt mondta a többieknek: szégyelljétek magatokat, ez a zsidó gyerek, akinek semmi köze az egészhez, tudja, és ti miért nem tanuljátok meg?

Az, hogy zsidó voltam, az nekem is csak annyit jelentett, hogy pénteken és szombaton el kellett menni az istentiszteletre. A rabbit, doktor Winkler Ernőt, szegényt, utáltam, megölték őt is sajnós. Első elemitől negyedik polgáriig tanított végig hittant, de soha ki nem állhattam. Volt, amikor meg is pofozott, nem tudom már, miért, valamit talán rosszul tudtam. És ami még megbocsáthatatlan: ő nevelt minket magyar irredentának. Ő is az volt. De a zsidó vallási törvényeket nem tanította meg, hogy mit szabad, mit nem szabad.